L. évfolyam. Cluj (Kolozsvár), 1940. május. 5. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: DR. BOROS GYÖRGY.

Törvényszéki lajstromozási szám: 128. (Dos. No. 484—1939. Trib. Cluj.)

Felelős szerkesztő: BENCZÉDI PÁL.
Cluj, Cal M. Foch 12. II. emelet 22. ajtó.

Pünkösti rózsa.

Még szombat este kelyhe zárva
S pünkösvasárnap hajnalára
A rózsabimbó rózsa már
Illatja üdv, szine igézet —
És lopni édes tiszta mézet
A méhraj csak ide jár.

Library of the
UNITARIAN
FOR THE
Berkeley,

Kifakadását várta, leste
S mosolyogva nézte szombat esté.
Bizony, nem hitte volna még,
Hogy nem több, mint egy éj bübája
E kedves bimbót már kitárja,
Mire a hajnal pirja ég.

S tán pünkösd napján meg se látja
A rózsát a bimbó barátja —
S hogy ujra jő pünkösd után:
Immár a rózsa szirma hullva,
Ott csüng az ágán elviruiva
S illatja — egy emlék csupán.

Pünkösti rózsám, szép virágom,
Hervadva tünő ifjuságom!
Csodálva s busan nézlek én:
Pompára oly hamar fakadtál,
Hogy azt az üdvöt, amit adtál,
Amig volt — észre sem vevém.

Tompa Andor.

A pünkösti lélek.

Mit cselekedjünk atiai, férfiak?
Ap. csel. 2, 37.

Az első pünkösd nemcsak egy csudálatos napnak a varázslatos emléke, hanem az alapitásnak, a szervezésnek, a biztos elindulásnak a napja. A tanitványok rájöttek arra, hogy mit kell cselekedniök. Megkérdezték a Péter beszédére: mit cselekedjünk hát atyámfiai, férfiak?... Péter apostol megadta a választ és a hallgatók nemcsak meghallgatták az apostoli intést, hanem aszerint is jártak el. Lerakták alapját annak a nagy alkotásnak, melyet keresztény egyháznak nevezünk. A pünkösd ünnepe tehát az igazi alkotásnak, a nagy eszme megvalósitásának, az ige igaz értelemben vett testet öltésének az ünnepe.

Az első pünkösd után még sok pünkösd következett és fog is következni. A világ különböző helyein egyházközségek, gyülekezetek, egyházak, különböző felekezetek alakultak. A lélek ereje késztette az emberiséget a soha meg nem szünő alkotásokra, szervezkedésekre, belső, elmélyedő munkásságra. A lélek erejének munkássága meg nem szünik sohasem.

A lélek erejének, az örökké megujuló pünkösdnek munkásságát, hatását látjuk minden alkotó munkában, minden nemes felbuzdulásban. Most közelebbről ilyen diadalmas napnak láttuk a székelykereszturi prezsbiteri megbeszélésnek a sikerét. Közeli és távolabbi falvakból egybegyült keblitanácsosok azzal a kérdéssel mentek Székelykereszturra: Mit cselekedjünk atiai, férfiak? A választ megkapták Dr. Varga Béla püspöktől és a többi vezető emberektől. A megbeszélések után azzal az elhatározással mentek haza: Meg kell ujulnunk lélekben. Épitenünk kell egyházunkat külsőleg és belsőleg. Föl kell ébreszteni a müveltség, tudás- és ismeret vágyát. Ezért mindenkinek mindennap dolgoznia kell egy szebb és állandóbb, emberi méltóságnak megfelelőbb életért. Az Isten minden embernek valami hivatást adott ezen a földön. Ez a hivatás, amely egyuttal kötelesség is, önmagunk, családunk, egyházközségünk és a társadalom más alakulatai, közületei iránt különböző módon nyilvánul meg. Nagy örömmel tölti el a lelkünket, hogy egyházközségeink keblitanácsosai az egyházépités uj feladatát magukévá tették és most már biztos uton halad egyházunk a lélek által irányitott uton. Ma már nemcsak sejtjük, hanem tudjuk is, hogy mit kell cselekednünk.

Az unitárius vallásközönség megértette feladatát. Tudja, hogy miért teremtette az Isten. Hallja az égi, a magasabb szózatot és követi azt. Ezt a földet, amelyen él, izzadásával és fáradságával széppé, termékennyé teszi, a falvakat felvirágoztatja, templomokat, iskolákat, közmüvelődési intézményeket létesit; lelke müvelésére oly gondot fordit, mint a föld megmüvelésére, s a társas élet fejlesztésére.

Ma erre indit a pünkösti lélek és ezt követi az akarat, az igazi, erős, megnem hátráló férfiui elszántság. *Presbiter.*

Keblitanácsosi értekezletek.

(1940. március 28—29).

Nem lesz érdektelen, ha felemlitjük, hogy 1924 év május hó 9-én és 10-én Dr. Varga Béla és Dr. Kiss Elek teológiai tanárok a Maroskörben tartottak keblitanácsosi értekezleteket s ez alkalommal Székelykaálban, Iklandon, Vadadon és Szentmártonban jelentek meg és végeztek ilyenirányu egyházi tevékenységet.

Majd május 30-án Brassóban tartottak egy köri megbeszélést, mely alkalommal ellátogattak Alsórákos, Héviz és Datk egyházközségekbe.

1927. év májusában Rava és Bordos volt ilyen összejövetelek helye.

A világháboru utáni keblitanácsosi értekezletek nálunk unitáriusoknál tehát legalább is 16 éves multra tekintenek vissza s nem csoda, ha a Főt. püspök ur javaslatára ujból szervezett ilyen irányu egyházi munkánk az idén Székelykereszturon olyan nagy sikerrel kezdődött meg. Számitottunk arra, hogy kb. mintegy 200 (kettőszáz) keblitanácsos összejön s ime mintegy *350-en* jöttek össze s voltak ott a két napos értekezleteken.

A szives vendéglátást és elszállásolást a kereszturi egyházközség vezetősége, keblitanácsa és hivei végezték; az étkezés egy része a székelykereszturi főgimnázium konviktusában folyt le s mindannyian hálával gondolunk azokra, akik lehetővé tették, hogy a kereszturköri keblitanácsosok együtt ebédelhettek s igy is érezhették együvétartozásukat és testvéri közösségüket.

Az „Unitárius Közlöny“ ezévi márciusi számának 62-ik lapján látható müsor szerint zajlott le a konferencia. *Ütő Lajos* esperes-lelkész imádkozott (március 28-án d. e. 9 órakor), *Dr. Fazakas Miklós* felügyelő gondnok mondott üdvözletet, amit elnöki engedéllyel kiegészitett *Pál Dénes* közügyigazgató. Ezután *Dr. Varga Béla* püspök olvasta fel megnyitóját s felkérte *Dr. Kiss Elek* egyházi főjegyzőt, hogy „Unitárius egyházunk mai kérdései és a keblitanács“ tartsa meg előadását.

Az előadásban egyebek mellett különösen három intézmény domborodott ki: a *templom*, *iskola* és *népház* (kulturház). Hozzászóltak: Török Lajos keblitanácsos Énlakáról, Nagy Lajos keblitanácsos Kobátfalváról, Bán Ferenc keblitanácsos Siménfalváról, Gálffy Dénes énekvezér-tanitó Szentmihályról, Izsák Lajos keblitanácsos Ravából s Fazakas Jenő lelkész Ravából.

Az értekezlet helyeslése mellett kivánták, hogy az Egyházak tegyék lehetővé, hogy a nép kulturális összejöveteleit szabadon gyakorolhassa, felekezeti iskoláink az egész vonalon szerveztessenek meg, történjék gondoskodás a tanitók utánpótlásáról, ifjaink vasárnap mehessenek templomba, egyébre ez időben ne lehessenek lefoglalhatók, az iskolák felállitásának kérdésében kiküldött bizottságban az Egyház képviselője is vehessen részt, olvasásra alkalmas könyvekről gondoskodjanak s különösen a szülők vezes-

sék családjaikat e kérdésben is helyes irányban; az idős keblitanácsosok azzal örökitsék meg nevüket, hogy járuljanak hozzá népünk számára könyvtárak felállításához.

A második előadást: „A keblitanácsos az egyháztörténelemben" cimen *Vári Albert* teológiai tanár tartotta s a kérdés történeti megvilágitása nagy mértékben fokozta mindannyiuknak önbizalmát és kellő méltóság- és hivatásérzetet keltett keblitanácsos atiaiban is. Az ilyen történeti áttekintések nagy mértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy fogalmainkat helyesbitsük s munkamezőnkhöz kellő hátteret nyerjünk a mult küzdelmeiből.

A harmadik előadást *Pataki András* lelkész tartotta „A keblitanácsos és az egyházközség anyagi kérdései" cimen. Hogy menynyire éberen kisérték az előadást, mutatja a hozzászólások száma: Patakfalvi József székelykereszturi keblitanácsos, Dr. Fazakas Miklós felügyelő gondnok, Jakab Elek medeséri keblitanácsos, Fekete Kálmán nagykedei keblitanácsos, Vass Dénes keblitanácsos Bözödről, György István keblitanácsos Magyarzsákodról, Péterfi Mihály lelkész ugyanonnan, Marosi Albert keblitanácsos Szentábrahámról, Gal Jenő tanitó Magyarzsákodról, Nagy András keblitanácsos Székelykereszturról, Fülöp Gergely keblitanácsos Énlakáról, Ürmösi József püspöki titkár.

A hozzászólásokban kifejezésre jutott, hogy a magtalanok javaikat az Egyházra kellene hogy hagyják általában. Különösen kiemelték, hogy az évi költségvetések komoly reális voltára ügyelni kell s a tételes számviteli törvényeket szem előtt kell tartani. Felvetődött a magtárak létesitésének és fejlesztésének a szüksége és kérdése. Valamint az is, hogy az egyházközségek anyagi kérdésének a kérdését ugy lehet legkönnyebben megoldani, hogy az egyházi birtokokat nem kiadják olcsón, hanem házilag megmüvelik s a jövedelmet igy nagyban növelik és szövetkezeteket létesitenek, tartanak fenn és pártolnak. Igy könnyebben tudnák a hátrálékos egyházközségek is kifizetni a nyugdijalapnál levő hátrálékaikat.

A három előadást a főgimnázium tornatermében zsufolt terem mellett hallgatták és élték végig a figyelmes keblitanácsosok s a részükről gyakran megnyilatkozó vallomás mutatta, hogy számukra valóban élmény volt a jelenlétel s a hozzászólásokban való részvétel is.

Este igazán jól sikerült estélyben volt részünk, amikor megnyitót *Dr. Elekes Domokos* főgondnok tartott, a kadácsi s a szentábrahámi énekkarok a szentábrahámi ifju kántor és Lőrinczy László kadácsi lelkész vezetése mellett szépen énekeltek; szép szavalatokat hallottunk Vas Irántől, Fodor Istvántól; magyar dalokat énekelt Fazakas Jenő ravai lelkész Péterffy Gyula zenetanár zongorakisérete mellett s felolvasott Gyallay Pap Domokos, a Magyar Nép főszerkesztője; zenélt a székelykereszturi Filharmonikus Társaság Sándor Mihály karmester vezetése alatt. Az estélyt bezárta Osváth Árpád felügyelő gondnok.

Keblitanácsosaink legnagyobb része a második napra is Szé-

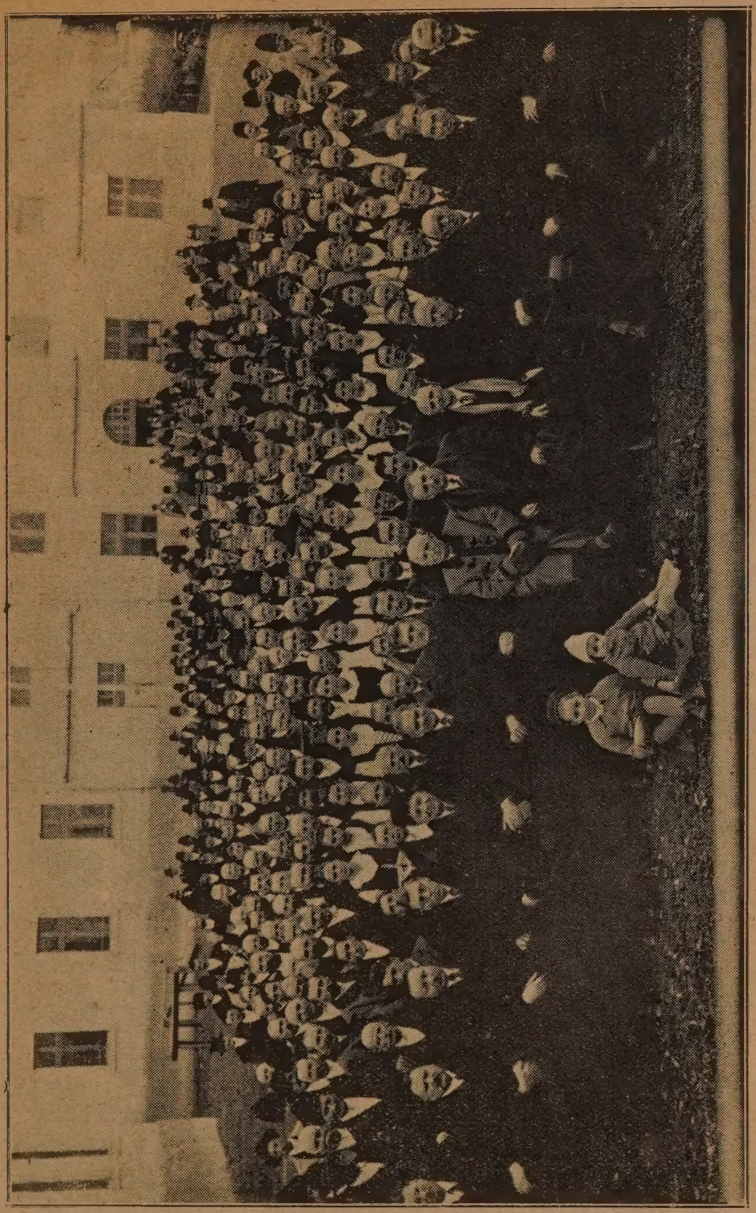

Az I. G. Duca-i (Székelykereszturi) kebliánácsi értekezlet résztvevői. (1940. március 28—29 napjain).

kelykereszturon maradtak. E napon az első előadást *Dr. Fikker János* teológiai akadémiai dékán tartotta „A keblitanácsos és az egyházközség vallás-erkölcsi élete" cimen. Az előadás egyik kiemelkedő pontja volt a lelki kataszter felállitásának kivánása s érdekes statisztikai adatokat sorolt fel az unitáriusok szellemi életének illusztrálására, összehasonlitva azt más egyházak hiveinek életével.

Gyallay Pap Domokos az előadással kapcsolatban ismertette a népkönyvtárak felállitásának ügyét.

A hozzászólások alkalmával Menyhárt Béla ujszékelyi gondnok, Lőrinczy István ny. vallástanár, Rafaj Gáspár énlaki keblitanácsos, Izsák Domokos benczédi keblitanácsos, Márton András szentmiklósi keblitanácsos, Nagy Domokos sárdi keblitanácsos afiai szerepeltek. Lőrinczy István bejelentette a székelykereszturi Önsegélyzőbank nevében, hogy 2000 leuval népkönyvtárt alapit Székelykereszturon s Rafaj Gáspár is jelentette, hogy édesanyja Rafaj Jánosné, Márton Zsuzsánna nevére és emlékére Énlakán 2000 leuval népkönyvtárat fog alapitani.

Hozzászólások révén kivánatosnak jelentették ki, hogy az Egyház adjon ki egy *Keblitanácsosi Kátét* s a keblitanácsosok vezetésével vezessék be az egyházközségekben a szomszédsági rendszert; kifejezésre jutott az is, hogy aki az „Unitárius Közlöny"-t nem rendeli meg, ne lehessen keblitanácsos; az egyházközség vezetői adjanak jó példát a testvéries és barátságos életben és viselkedésben·a hiveknek s ezt kövessék a keblitanácsosok is. Örömmel mentek vissza keblitanácsos afiai a fölemelő értekezletről a pacsirtaszavas-mezőkre s köszönik a kellő és megfelelő utmutatást.

A következő előadást *Simén Dániel* teológiai tanár afia tartotta „A keblitanácsos és egyháztársadalmi munka" cimen. Előadó megállapitása szerint a lelkész az egyházközség szeme, a nőszövetség az egyházközség szive s a keblitanács pedig az egyházközség tüdője. Szólott a szövetkezeti eszméről, a népegészségügy kérdéséről, az iskolánkivüli nevelésről, az ifjuság szórakozásáról, a torozásról stb.

Hozzászóltak: Kővári Jakab, Gálffy Dénes, Geréb Zsigmond és Ürmösi Gyula belsőemberek.

Felvetődött a megyeküldés, a rokonságból alakitott keblitanácsok kérdése s nyilvánvalóvá lett a hozzászólások folyamán, hogy egyháztársadalmi kérdéseink megoldásában sokat kell várnunk keblitanácsosaink köztevékenységétől.

Boros György gazdasági iskolai igazgató tartotta az utolsó előadást időszerü gazdasági kérdésekről s a számos kérdés és hozzászólás mutatta, mennyire közérdekü volt a téma. Lőrinczy István szólott a szövetkezetek létesitése érdekében s Izsák Domokos próbálta megmagyarázni, hogy a mi népünk igen sokáig bizalmatlansággal viseltetett a szövetkezetekkel szemben. Dr. Kiss Elek főjegyző afia biztositotta a jelenlevőket, hogy Egyházunk a

gazdasági iskolát és kérdéseket épen olyan fontosaknak ismeri, mint bármely más kérdést és minden vágya az, hogy virágzó agrikulturát, földmivelést stb. létesithessen.

Jelenlevő keblitanácsosok élénk tetszésüket fejezték ki efölött s tapssal és éljenzéssel hallgatták az értekezlet befejezését, melyet Dr. Elekes Domokos főgondnok afia végzett el.

Közben istentiszteletet tartott az értekezlet, mely alkalommal imát mondott Péter Ödön tordátfalvi lelkész és egyházi beszédet tartott Ürmösi József püspöki titkár.

Volt egy lelkészi megbeszélés is az értekezlettel s annak ezutáni folytatásával kapcsolatban a püspök ur vezetése mellett.

Mert hiszen, nem elég a jelenlegit befejezni, gondoskodni kell arról is, hogy a más körökben tartandók is kellőképpen sikerüljenek a jelenlegi tanulságainak felhasználása mellett. Megállapitást nyert, hogy a következő értekezlet az udvarhelyi egyházkörben fog tartatni.

Legyen hála az Istennek, hogy ez ilyen szépen sikerült s adjon erőt az Ég, hogy tovább szervezhessük Egyházunk életét!

Dr. K. E.

Orbán Balázs.

Ez év április hó 19-ike ötvenedik évfordulója annak, hogy a legnagyobb székely: Orbán Balázs országgyülési képviselő Budapesten hirtelen meghalt. Még csak hatvan éves volt, telve munkakedvvel és nagy akaraterővel, hogy tovább folytassa népe iránt való szolgálatát. Az irigy halál aránylag hamar kiragadta az életből, de Orbán Balázsnak már oly nagy munkássága volt akkor, hogy a kegyetlen halál már csak az örökkévalóságba lenditette át nagy lelkét. Aki oly nagy munkásságot vitt végbe és oly értékes alkotásokat létesitett, mint Orbán Balázs, annak emléke örökké élni fog. A Szentirás szavaival emlékezete mindig áldott lesz. Erdélyben és Erdély határain kivül is sok egyesület megemlékezett Orbán Balázsról halálának 50-ik évfordulója alkalmából, mi valósággal hálátlanságot követnénk el, ha elfeledkeznénk Orbán Balázsról, mert hiszen mihozzánk állott a legközelebb, az unitárius vallásnak volt meggyőződéses hive és egyházunknak egyik legnemesebb jóltevője.

Emlékezet okáért és tanulságok levonásáért tekintsünk végig Orbán Balázs gyönyörü, példaadó életén. Orbán Balázs báró 1829 február 3-án született Lengyelfalván (Udvarhely vm.). Középiskolai tanulmányait Székelyudvarhelyen végezte el, azután jogi tanulmányokat folytatott a kolozsvári egyetemen. Jogi tanulmányait be sem fejezve Konstantinápolyba ment, onnan kiindulva beutazta Arábiát, Sziriát, Palesztinát és Egyiptomot. A magyar szabadságharcról értesülve haza sietett, hogy nemzete ügyének szolgálatára lehessen. Utközben Konstantinápolyban egy 150 főből álló szabadcsapatot szervezett, hogy azzal részt vegyen a szabadságharcban. Azonban

később érkezett haza, Görgei már Világosnál letette a fegyvert s neki nem adatott meg az a lehetőség, hogy hazája védelmében lángoló szeretetének kifejezést adhasson.

Az elnyomatás szomoru korszaka alatt megfordult Londonban, a Yersey szigetén, majd meg Konstantinápolyban tölt négy évet s 1859-ben visszatér hazájába s egyelőre a vármegyei életben keres és talál közéleti munkásságot, később pedig az alkotmány visszaállitása után több cikluson át mint országgyülési képviselő nagy szolgálatokat tesz a közügynek. 1887-ben a magyar Tudományos Akadémia tagjai sorába választja, ami nagy és értékes tudományos munkásságának méltó elismerése, megkoronázása. E mozgalmas élet sok és értékes munkásságot és soha el nem muló értéke takar. Utazásai mindig komoly célból történtek. Külföldön mindent alaposan megfigyelt. Tanulmányainak eredményét *Utazás Keleten* cimü négy kötetes müvében adta közre. Azután pedig, mikor külföldről hazajött bejárta a Székelyföldnek minden zege-zugát, hatalmas történelmi, régészeti, földrajzi népismei stb. munkát végzett s tanulmányainak eredményét a *Székelyföld* cimü 6 kötetes munkában adja ki. E munkának az értéke felbecsülhetetlen. Gyermekkorunknak legszebb olvasmánya, eltünt ifjuságunknak rég elmult szép napjai tünnek föl, valahányszor felnyitjuk a Székelyföld leirását. A sok falusi és városi templom, a régi várromok és a hozzájuk tapadó sok rege, monda, a népszokások, a különböző népviseletek valóban mindig érdeklődéssel töltik el az olvasót. Csak az képes ilyen nagy és értékes munka megirására, aki szive mélyéből szereti népét. Ezen kivül megirta még *Torda és környéke* történetét, ami szintén értékes munkája ennek a csodálatosan gazdag léleknek.

A nagy iró maga egy mondatban meg is mondja magyarázatát munkája létrejöttének: „öntudatos, forró ragaszkodás, igazi mély szeretet csak közelebbi ismeretségnek lehet az eredménye, e szerint minél közelebb jutunk hazánk ismeretéhez, annál forróbbá válik szeretetünk iránta". Szeretete népe és hazája iránt még fokozódott azáltal, hogy minél jobban igyekezett megismerni és megismertetni. Az ő életében az irás igazi hivatás volt. Minden bárói, főuri cime mellett is teljesen együtt érzett azzal a néppel, amelynek előmenetelére szentelte teljes tehetségét. Maga a megtestesült egyszerüség volt. Egyszerüen élt, mint a székely ember. Gyakran gyapjuposztó harisnyában járt; az a hir járta róla, hogy Budapesten, mint képviselő, ő maga vacsorára puliszkát főzött és turóspuliszkát vacsorázott, amint szokás itthon a Székelyföldön. Ezzel természetesen takarékosságát is szokták jellemezni. A vonaton mindig a harmadik osztályon szokott utazni azon egyszerü okból, mert itt alkalma volt arra, hogy az egyszerü néppel találkozzék. Ezeket a szokásait különcségeknek tekintették. Amikor kérdezték tőle, hogy miért utazik a kevésbé kényelmes harmadik osztályon, tréfásan azt felelte: Azért, mert nincsen negyedik osztály.

Népe iránt való szeretete semmi körülmények között sem

csökkent. Egy alkalommal a székelykereszturi választókerületben megbukott, mint képviselő. A választások sokszor vezetnek ily eredményre; nem forditott ezért hátat a székelységnek, de hitfeleinek, az unitáriusoknak sem. Sőt a székelykereszturi gimnáziumhoz alapitványt tett és ugy folytatta élete munkásságát, mintha vele soha semmi méltánytalanság sem történt volna. Az ilyen magatartás csak az igazi nagy lelkeknek a sajátsága. Ebből sok mindenki tanulhat. De tanulhatunk mindnyájan az ő nemes önfeláldozó életéből. Megtanulhatjuk a folytonos és népünk érdekében való munka értékét, a szülőföld és hazaészünk szeretetét, szent hagyományaink megbecsülését, a természet szeretetét és azt, hogy itt körülöttünk a kincseknek, a szépségeknek oly nagy sokasága van, hogy szivünk azzal betelhetik, nem kell idegent, külföldit, valami különöset áhitanunk. Szeressük tehát ezt a földet, amelyen születtünk, amely a tápláló életet adja, ahol édesanyánk ringatta bölcsőnket s amelyből multunk dicsősége és jövőnk reménysége fakad. Ezekre és még sok mindenre tanit Orbán Balázs élete és munkássága. Zárjuk keblünkbe az ily nagy lelkeket és kövessük a példát, amelyet az emlékezés e pillanata előnkbe tár. *B. P.*

Apróságok Orbán Balázsról.[1]

A hatvanas évek végén Orbán Balázs Budapesten a Váczi-ucca egy oly kicsi szobájában lakott, melyben az ágyon, egy iróasztalon és egy széken kivül más butor nem fért el. Midőn csudálkozásomat fejeztem ki e liliputi lakás fölött, Orbán Balázs az ő mély hangján azt mondta: „jobb e szobácskában függetlenül és becsülettel, mint ezek nélkül fényes palotában lakni".

— Külföldi tartózkodása alatt — még pedig különös okból öngyilkosságra is gondolt. Azon időben volt ez, midőn a nagy francia költő: Hugó Viktor társaságában élt a Yersey szigetén s a nagy embernek sokféle szivességét volt kénytelen igénybe venni. Hugónak volt egy nagyon bonyolult szerkezetü órája, amely alaposan elromlott s a nagy költő szerette volna megigazittatni. Gr. Teleki S. ezredes figyelmeztette Orbánt, aki az órásmesterséghez is értett, hogy itt az alkalom, hogy a nagy költőnek szivességet tegyen. Orbán Balázs azonnal ajánlkozott az óra javitására, de az óra szétszedésekor csakhamar arról győződött meg, hogy ez óra szerkezete tulhaladja az ő tudását. Sőt csakhamar azt tapasztalta, hogy a szétszedett órát már összerakni sem tudja. Ekkor ugy elkeseredett és annyira restelte a dolgot, hogy a legrosszabra gondolt. Teleki ezredes azonban egy müórást hivatott, aki az órát kijavitotta, amire azután Orbán Balázs megvigasztalódott.

Orbán Balázsnak ritka jó szive volt. Megvont magától mindent, hogy másokon segithessen. Különösen a szegény árvákon

[1] Orbán Balázs emléke. Irták barátai és ismerői. Szerkesztette: Boros György, Kolozsvár 1890. 28 l.

szeretett segiteni. Vendéglőbe, kávéházba nem járt, de ha székely földről szegény harisnyás emberek vetődtek fel a fővárosba, azokat elsőrangu vendéglőbe, kávéházba vitte és bőkezüen vendégelte meg.

Hugó Viktor a nagy francia költő rendkivül szerette Orbán Balázst. Szerette különösen férfiasságáért, elszánt bátorságáért és a szabadság iránt való rajongásáért. Azt mondják, egyszer féltréfásan ugy nyilatkozott, hogy 200 francia Orbán Balázszsal megtudná buktatni a francia császárságot. Mikor a Székelyföldről irt munkájának egyik kötete megjelent, a könyv példányait egyszijra kötve, költségkimélésből ő maga hordta szét a fővárosi előfizetőknek. Természetesen az előfizetők nem is sejtették, hogy a kihordó maga a szerző: Báró Orbán Balázs. *Hory Béla.*

Dal a szenvedések börtönéből.

Nedves, hideg börtönfalak,
Mint a kripta rám omlanak,
Keskeny nyilás, csak repedés
Az ablaka, olyan kevés,
Hogy az ember rajt' kilásson,
Szemmel világba kiáltson.

Amit látok, magas kőfal,
Napvilágra amugy se csal,
Kapu, tudom, egy sincs rajta,
Mi számomra megnyilhatna.
Minek nézzek hát odáig,
Más az, amit szivem áhit.

Széles mezők, láthatárok,
Miket nem szeg börtönárok,
Magas mennybolt, azurkék ég,
Merre mint a madár mennék,
Fel a bércre, le a mélybe,
Szabad ember gyönyörében.

Itt e kripta-börtön karja
Életemet átkarolja,
Száraz kenyér a falatom,
Jéghideg viz az italom,
Örök vakság itt az élet,
Oh, csoda, hogy még remélek.

De remélek szünet nélkül
Fekete éj börtönébül
Hajnalt hozó Isten-kezet
Börtönt nyitó itéletet
S reggel, délben, este zengem:
Isten! Szabadits meg engem!

FEKETE LAJOS.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lei. A D. F. E. évi rendes tagsági dija 60 lej. A D. F. E. örökös alapitói dija 1000 lej. A rendes- és alapitó-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési dij csak a Közlönyre jogosit. Kivánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s dijait rendezze. Egyleti jogait csak az gyakorolhatja, aki tagsági dijait rendezte. Előfizetés Magyarországon 3 P. Minden pénzküldemény Gálfi Lőrinc pénztáros cimére küldendő. Cluj, Marechal Foch 12.

Budapesti levél.

Mélyen tisztelt Szerkesztő ur!

1911 évben alakult meg a budapesti *Unitárius Nőszövetség* a budapesti *Dávid Ferenc Egylet* nőtagjaiból az angol és amerikai *Nőszövetség* kivánságára *Perczelné-Kozma Flóra* elnöklete alatt és nemsokára — amint a szükség ugy hozta magával — a karitativ munkaszolgálatba állott. A mai nehéz időkben valóságos hivatást teljesit az egyház életében és emberi erőt meghaladó tevékenységet fejt ki, hogy a szerény viszonyok közt levő hivek fillérei ből segitse azokat egyházunk tagjai közül, akiket az élet megpróbált. A *Nőszövetség* lelkes tábora élükön *Józan Miklósné, Barabás Istvánné* és *vitéz Nyiredy Gézáné* nagyasszonyokkal krisztusi önzetlenséggel fáradoznak azon, hogy a könnyeket leszáritsák a gondterhelt arcokról és a kérlelhetetlen sors adta ütést saját védő kezükkel fogják fel. Valóságos irgalmas szamaritánusok.

Végre szert tehettek egy egyszerü, de kedves székely otthonra és azt nagy örömmel április 8-án avatták fel.

Erről a bensőséges ünnepélyről óhajtok beszámolni néhány sorba. Ezt megelőzőleg vasárnap látogatták meg illusztris vendégeink Koháry uccai templomunkat *Dr. Dexter Róbert*, az Amerikai Unitárius Társulat külügyi osztályának vezetője és neje. A reggeli (9 órai) istentiszteleten *Józan Miklós* püspöki vikárius üdvözölte őket, mire szeretett vendégünk válaszolva, a testvéri együttmüködést és szeretetet kötötte a hivek lelkére. Bölcs szavait *Szent-Iványi Sándor* teológiai magántanár, beszolgáló lelkész tolmácsolta.

Másnap az Otthon felavatására szépszámu közönség gyült egybe ugy, hogy zsufolásig megtelt a két szobás Otthon, még az előszoba is tele volt közönséggel. Megjelent az Igazgató Tanács vezetősége, az egyházközség gondnokai, lelkészei, tisztviselői, a keblitanács tagjai, a *Nőszövetség* majdnem teljes számmal s a *Perczelné-Kozma Flóra* Leányegylet *Varga Istvánné* vezetése mellett. Egy Istenünk, egy mayyar hazánk éneke után *Józan Miklós* püspöki vikárius szivhez szóló megható imát mondott. Utánna *Szent-Iványi Sándorné* kedves szavakkal üdvözölte *Dr. Dexter Róbertnét*, a mi kedves amerikai vendégünket, amire ő tolmácsolta a nagyvilág unitárius asszonyainak üdvözletét. Magyar nyelven tolmácsolta *Józan Miklós* püspöki vikárius. A *Nőszövetség* szellemi vezetői arcképének leleplezése következett. *Tormai Cecilről Barabás Istvánné* emlékezett meg, *Perczelné-Kozma Flóráról Buzogány Anna* megemlékezését *Varga Istvánné, Dr. Iván Lászlóról Sz. Weres Jolán* megemlékezését *Dr. vitéz Nyiredy Gézáné* olvasta fel. A Szózat éneklésével végződött a jól sikerült házi ünnepség. Utánna uzsonnával kedveskedtek a *Nőszövetség* tagjai s az uzsonnamegváltás diját jótékonycélra szánták.

Egy pár sorban meg kell emlékeznem egy most megjelent kis munkáról. Az 1922. évben indult meg *Józan Miklós* püspöki vikárius által alapitott „Unitárius Értesitő", amelyet hosszu időn át ő szerkesztett, azután *Barabás István* és később *Dr. Iván László*

szerkesztett; jelenleg *Ferencz József* szerkeszti *Szent-Iványi Sándorral*, mint társszerkesztővel. Ez a lap adta ki a „Mai Füzetek"-et, 1936 évtől kezdve „Évkönyvet". Az idei évben azonban kedves meglepetéssel szolgált olvasóinak. Az „Évkönyv" helyett „Unitárius élet munkásai" cimen adott ki egy külsejében is tetszetős füzetet, melyben 15 életrajzot közöl világi unitárius nagyjainkról.

János Zsigmondot — Botár Imre; Brassai Sámuelt — Györfi István; Szent-Iványi Mihályt — S. Nagy László; Orbán Balázst — Péterfi Gyula; Jakab Eleket — Gönczy Sámuel; Berde Mózsát — Darkó Béla; Benczédi Gergelyt — Dr. Csiki Gábor; Kozma Ferencet — Szent-Iványi Sándor; Buzogány Áront — Ferencz József; Hajós Jánost — Ujvári László; Kovács Józsefet — Barabás István; debreczeni Szabó Józsefet — Kelemen Béla; Perczelné-Kozma Flórát — Sz. Weres Jolán és *Batthyány Ilona grófnőt — Józan Miklós* ismerteti. Minden életrajz egy-egy jól sikerült arcképpel van diszitve. Egyházunk nagyjai életének és munkásságának ismerete buzditólag fog hatni hiveinkre. Kivánatos, hogy lassanként összes nagyjainkról legyen egy ilyen összefoglaló életrajz a kezeink között.

E rövid tudósításból is láthatják kedves olvasóink, hogy a Duna mellett van unitárius élet és vannak ennek az életnek munkásai. Abban a reményben, hogy a jövő hónapban megint beszámolhatok az itteni unitárius életről, maradok mindig kész hive, hitrokoni mély tisztelettel és szeretettel *Ujváry László.*

Az E. K. Tanács hirei.

Április 11-én nyolc órás ülésben Dr. Varga Béla püspök ur, Dr. Gál Miklós főgondnok ur és Dr. Kiss Elek ur vezetésével 19 képviselő tanácsos részvételével beható tanácskozás volt. A gyülés tárgysorozatának lényegesebb pontjait az alábbiakban ismertetjük:

1. *Főtisztelendő Püspök ur* bejelenti Tanácsnak, hogy a kereszturi presbiteri konferencia 350 résztvevővel nagyon szépen sikerült (ennek részletei lapunk más helyén megtalálhatók). Gyülés örömmel veszi tudomásul ezen bejelentést, s egyben köszönetet szavaz a kereszturi egyházkörnek, egyházközségnek s vezetőiknek, a főgimnáziumi vezetőségének, hogy szives fogadtatással lehetővé tette az értekezlet külső sikerét.

2. *Dr. Mikó Lőrinc* egyházi titkár jelentést tett az elnökileg elintézett ügyekről, melyeket a Tanács nehány felvilágositást kérő hozzászólás után tudomásul vett.

3. Minthogy a miniszterium nem adott engedélyt Kolozson a felekezeti iskola felállitására, Magyarszováton, Nyárádgálfalván és Nyárádszentlászlón uj tanerők felállitására, a Tanács felhatalmazta elnökséget uj lépések megtételére, viszont örömmel vette tudomásul a lupényi iskola felállitásának engedélyezését.

4. A *nyárádszentlászlói* egyházközségnek engedélyt adott Ta-

nács a második terem megépítésére a hivek majdnem százezer lei megajánlása mellett.

5. Tudomásul vette Tanács azon elnöki bejelentést, hogy a 1940/41 évi állami költségvetésbe a lelkészek felemelt kongruája irányoztatott elő, hogy a tanitóink államsegélyében 614,400 lei összeg vétetett fel. Örömmel vette Tanács azt is tudomásul, hogy az eddig nem folyósitott irodaigazgatói fizetés most előirányoztatott, ugyszintén a medgyesi lelkészi kongrua is. Sajnálattal vette azonban Tanács azt, hogy a miniszter ezuttal sem biztositotta a költségvetésben az aranyosgyéresi lelkész kongruáját. Ezt illetőleg Tanács uj utasitásokat adott Elnökségnek.

6. Egyházi titkár jelentése alapján, illetve javaslatára az egyházi irodák megfelelőbb elhelyezését határozta el Tanács.

7. Tudomásul vette Tanács, hogy egyházi alkalmazottaink összesen 330.500 lei hadfelszerelési kölcsönt jegyeztek az adott 5%-os kedvezmény igénybevételével, mely összeget az egyes tisztviselők 9 hónap alatt fizetnek be.

8. Örömmel vette tudomásul Tanács azon jelentést, mely szerint Dr. Elekes Domokos főgondnok 1939 január 1-től ujabb nagyobb összeget gyüj ött a székelykereszturi főgimnázium céljaira s egyben köszönetét fejezte ki azért, hogy ezen gyüjtésekből származott korábban tett 100.000 leies alapitványt további 14,000 leiel növelte.

9. Jószágfelügyelőségi elnök különböző Bors-hagyatéki ügyekről tett jelentést, melyeket a 3-as bizottság, illetve jogügyi bizottság javaslataival egészitett ki. Ezeknek alapján Tanács tudomásul vette, hogy a szindi gazdaságra beérkezett bérletajánlatok nem felelnek meg a várakozásnak s a kérdéssel behatóan foglalkozva, egyhangu határozatot hoz, mely szerint a jelen évre nem adja bérbe a szindi birtokot, hanem maga kezelteti azt házilag ugy, hogy legalább a legszükségesebb befektetéseket eszközli s a kezelést megfelelő jó ellenértékben részesiti azáltal, hogy a hármas bizottságot fokozottabb tevékenységre hivja fel. Egyben tudomásul veszi ezen bizottság bejelentését, hogy jelenlegi gazdasági vezetőt elhelyezi Szindről. Tudomásul veszi, hogy Pataki András jfg. elnök már az elmult hónap folyamán letétbe helyezte a Bors-hagyaték elszámolásával kapcsolatos 24000 leit azzal, hogyha a további vizsgálatok alkalmával kitünik, hogy a pénz be volt fizetve, akkor ő e pénzt visszakapja.

Tanács felhivja a birtok kezelésével megbizott Bizottságot, hogy E. K. Tanácsnak idejében mindenkor tegyen jelentést.

10. Jószágfelügyelőség jelentését a marosvásárhelyi Derzsi ház mult évi számadását tudomásul veszi s egyben utasitja jószágfelügyelőséget, hogy volt házgondnoknál levő régi hátrálékot minden eszközzel hajtsa be.

11. Jószágfelügyelőség jelenti, hogy a folyó évi május 1-én lejárt lakbérleti szerződéseknél 10% emelést kiván eszközölni. Tanács ezen jelentést azzal fogadja el, hogy egyes bérlők csekély

összegét ennél magasabb százalékkal is emelje, tekintettel arra, hogy az adók és taxák a tavalyihoz képest emelkedtek.

12. Jogügyi Bizottság javaslatára át ir Dr. Fazakas János volt jogtanácsos és ügyvéd afiához és felszólitja, hogy tegyen jelentést az általa végzett Bors ügyek összeségéről, hogy ennek alapján az összes peres kérdések is áttekinthetők legyenek, adja át a szükséges iratokat vagy pedig tegye lehetővé, hogy az Egyház embere azon iratokat lemásolhassa, melyekre neki szüksége van s ugy véli, hogy azokat nem adhatja ki kezei közül.

Mindezeket annál inkább tegye meg, mert az egyház óhajtaná már elintézni nevezett afiának az e kérdéshez kapcsolódó egyéb ügyeit is, hogy igy valahára vele lezárhatók lennének a kérdéses ügyek, melyek megoldása sürgős.

13. E. K. Tanács határozatot hoz a tordai cementgyárnak bérbeadandó 17 hold terület bérbeadásának feltételeiről s arra kéri Dr. Gál Miklós főgondnok urat, hogy ezeknek megfelelően kezdjen tárgyalásokat.

14. Lőrincz Zoltán számvevő afia jelentést tesz a Br. Baldácsy-alap osztaléka összegéről s javasolja, hogy a Közalap, a Nyugdijalap és egyházközségeknek juttatandó összegek mellett 20.000 leit lelkészek segélyezésére, 30 000 leit pedig özvegyek és árvák segélyezésére forditsa az Egyház.

15. *Ürmösi József* nevelésügyi előadó afia egy a bágyoni egyházközségből érkezett felebbezésről számol be, melyet a legutóbbi gondnok, illetve presbiterválasztást felebbezték meg nehányan.

A Tanács megvizsgálta a felebbezési anyagot, megállapitotta, hogy egyházi törvényeink szerint az olyan kötelezettség, amely Kaszás Gyula és Pálfi Tamás esetében forog fenn, nem adósság és nem tartozás, nem olyan természetü, mint a kepe, vagy a rovatal s igy e két derék afiának megválasztása teljesen törvényes volt. Amint a felterjesztett iratokból azonban kitünik, két olyan kebli tanácsost választott meg a közgyülés, kiknek megválasztása nem törvényes. Emiatt a Tanács az egész választást megsemmisiti s utasitja egyházközség vezetőségét, hogy készitsen elő uj választást és azt a törvénynek teljesen megfelelően hajtsa végre.

16. *Medgyesi* egyházközségnek E. K. Tanács épitési engedélyt adott s megengedte, hogy ilyen célra kölcsönt vehessen fel.

17. Örömmel vette tudomásul Tanács Dr. Ferenczy Géza tb. főgondnoknak a gagyi egyházközségnél tett 5000 leies alapitványát, melyet ott szolgáló néhai Ferenczy József lelkész emléke megőrzésére tett az unoka kegyeletes érzése.

18. Ezek után a magyarszováti, nyárádgálfalvi, vargyasi, medeséri, keményfalvi, kadácsi egyházközségek külön kéréseit intézte el a Tanács.

Azzal a megnyugvással zárta a gyülést Dr. Gál Miklós főgondnok ur éjjel $^{1}/_{2}12$ órakor, hogy minden a Tanács elé került kérdést a legnagyobb tárgyilagossággal és körültekintéssel intézett el a Képviselő Tanács. *Dr. Fikker János.*

Tóth István: A magyar diszités alapformái. (Minerva kiadás. Ára 25 lei.) A nép lelke leghatározottabban a vallásban és a művészetben nyilvánul meg. A vallásban az Istenhez való viszony jut kifejezésre s az élet számára egy határozott magatartást létesit, mely magatartást erkölcsnek nevezünk. A művészetben pedig a lélek játszi kedve, izlése, a szépségnek valamilyen megnyilvánulása jut kifejezésre, amely talán az első pillanatra fényüzésnek látszik, de valójában ugy hozzátartozik az élethez, mint az, hogy reggel és estve az ég biborszint ölt és hogy a réten a virágok sok szinü összhangja jelenik meg, mikor a tavasz erejét és áldásos igéretét megmutatta. Nevezzük bár a művészetet fényüzésnek, de ha az hiányzik az életből, az élet sokkalta szegényebb, mondhatnók teljesen prózai lenne. A nép megalkotta a művészetét minden téren s az a művészet a nép lelkének egy-egy kifejezése, mint maga a vallás is. Ámde a vallás és a művészet is, mint az emberi szellemnek egy-egy értékes jelensége művelésre szorul, különben nem halad azzal a lendülettel, ahogy haladnia kellene. A vallás müvelésével az egyházak foglalkoznak, a művészettel pedig egyes művészek és művészi iskolák. A Magyar Nép cimü lap nagy szolgálatot tett azzal is a sok között, hogy a népmüvészet ügyét felkarolta s annak ápolására, fejlesztésére megnyerte Tóth Istvánt a kiváló festőművészt és grafikust. A Magyar Nép cimü lapban már régóta olvassuk Tóth István tanárnak szakszerü utmutatásait, amelyek a nép szép alkotásait a szakavatott művész tudásával tökéletesitik. Most ezeket egy kötetben találjuk. s nagy örömünkre szolgál, hogy a sajtó egyhangu lelkesedéssel fogadta. Valóban igaz, amint a Keleti Ujság irója oly találóan irja:

Tóth István a könyvben is megtartotta az eredeti program vonalvezetését. Kitünően szemléltető ábrákban mutatja be a magyar népmüvészet legjellegzetesebb és legszebb diszitő elemeinek: a virágoknak formafejlődését. A virág, a szár és a levél végtelenségig variálható összefüggésének titkait olyan egyszerüen és érthetően bontja ki e kedves és értékes könyvecske lapjain, hogy minden nagyobbacska gyermek is megérti s a továbbiakban — tisztában lévén a feladatok „egyszerüségével“ — világosan és öntudatosan tekinti át a legbonyolultabb mintákat is.

A sokfajta népmüvészeti tájegységek jellegzetességeit, a var-

rás, szövés, faragás, tojásfestés stb., népművészeti ágak legapróbb részleteit mind megtaláljuk ebben a kis könyvben.

Ez a cél pedig épp most, amikor a népi élet értékeihez való visszatérés nemcsak divat, hanem komoly és öntudatos mozgalom lett, csak nyerhet Tóth István pompás könyvének megjelenésével. Hiszen készen, könnyen átvehető formában adja a könyv minden lapja a pompás motívumokat s ezen tul is további érdeklődésre és elmélyedésre ösztönöz.

A könyv ára azért van oly olcsón megszabva, hogy minél szélesebb körben megvásárolhassák.

Hogyan alakitsunk fogyasztási szövetkezetet? Ilyen cim alatt a Hangya Szövetkezetek Szövetsége igen értékes, tájékoztató füzetet adott ki. Előszó helyett Hivó-szót találunk a füzet elején, melyet Széchenyi mondása vezet be: „Fogjunk magunk dolgaihoz, segitsünk magunkon". Az önsegitség gondolata vezeti a Hangya Szövetséget s teszi időszerüvé ezt a füzetet, amidőn a fogyasztásnak, mint gazdasági erőforrásnak a fontosságára és kihasználására felhivja népünk hivatott vezetőinek a figyelmét, kiknek ez a füzet megmutatja, hogyan kell „az eddig szétforgácsolt gazdasági erőket összefogni és a közösség szolgálatába állitani". A hivószó egyformán szól lelkészeinkhez, tanitóinkhoz, birtokosainkhoz ugy, mint a vezető kisgazdákhoz és iparosokhoz s mindazokhoz, akik szivükön viselik népünk sorsát és jövőjét, hogy vállalják a fogyasztási szövetkezet megszervezésének munkáját. A „Hogyan alakitsunk fogyasztási szövetkezetet" c. füzet a Hangya Szövetkezetek Szövetsége, (Aiud, jud. Alba) a legnagyobb készséggel és dijmentesen megküldi minden érdeklődőnek, aki meg akarja szervezni községében vagy városában a fogyasztási szövetkezetet.

Szopós István a kiváló erdélyi festőművész Dávid Ferenc tragikus életének két jelenetét örökitette meg. Egyik: Dávid Ferenc elfogatása, a másik a halála. A Keleti Ujság ápr. 21-iki száma terjedelmes cikkben méltányolja a kiváló müalkotást.

A pünkösti rózsa . . .

A pünkösti rózsa kihajlott az utra,
Jere be Violám! Szakassz egyet róla,
Mert én szakasztottam, el is szalasztottam,
De még szakasztanék, ha reá találnék.

A tengernek vizét kalánnal kimerném,
Annnak fenekéből drága gyöngyöt szednék,
Régi szeretőmnek gyöngybokrétát kötnék,
Szombat esténként véle mulatoznék.

Ver a hideg eső, a szokmányom ázik,
Esik a hideg hó, a lábam is fázik,
Még sincs aki mondja: jere be Violám,
Megcsókolom orcád hétszer egymás után.

Kriza Vadrózsáiból.

Egyházi élet a központi egyházközségben.

Jelen év április hó 14-én esperesi vizsgálószék volt Kolozsváron Barabás Miklós esperes és Dr. Abrudbányay Ede felügyelő gondnok vezetésével. A vizsgálat során sok felemelő érzést keltő jelenséggel találkoztunk. Ezekből kiemeljük a következőket: nagy örömmel láttuk a gazdasági téren való előhaladást, amely a kiváló világi vezetők Pálffy László gondnok, Szabó József gazdagondnok, Gyarmathy Árpád pénztáros, Demény Andor építész és mások fáradhatatlan munkásságának az eredménye. A másik fontos és örvendetes jelenség az egyházközség beléletében tapasztalható élénk egyházi élet. A fiatal segédlelkészek (Erdő János, Nagy Ferenc és Bodor András) építő munkája valójában szép eredményt mutat; a város különböző körzeteiben unitáriusok között valósággal élénk egyházi élet van. Ezt különösen az Irisz-környéki hiveken láttuk. Jó uton vagyunk abban az irányban is, hogy a Kövespad-utca környékén az istentiszteletek megkezdődjenek.

Érdemes feljegyezni, hogy az esperesi vizsgálószék meglátogatta az *Irisz-környéki* hiveket is. Délután 4 órakor részt vett az istentiszteleten, melyen éppen mint a délelőtti istentiszteleten Barabás Miklós esperes hirdette az igét a belvárosi templomban és az Irisz-környéken a hivek nagy érdeklődése közepette. Az Irisz-környéken az esperesi vizsgálószék kiséretében megjelentek: Dr. Kiss Elek főjegyző, Ürmösi Károly tb. esperes, Ürmösi József püspöki titkár, Dr. Fikker János teológiai akadémiai dékán, Simén Dániel teológiai tanár, Benczédi Pál vallástanár, Kahlfürst Imre presbiter, Erdő János lelkész, Nagy Ferenc Irisz-környéki segédlelkész és több keblitanácsos. Az ott tapasztaltak szerint a hivek nagy szeretettel vették körül a buzgón és nagy odaadással müködő missziói munkát. A missziói célra szerzett bennvalón már megindult a Nőkszövetségének áldásos munkája, amelyről későbbi számunkban fogunk majd beszámolni, mikor a munka teljesen készen lesz.

Másik biztató jelenség a D. F. E. helyi tagozatának szép müködése. Az esperesi vizsgálószék alkalmával az egylet helyi tagozata szeretetvendégséget rendezett, amelyen a város különböző részeiből mintegy 150-en vettek részt.

Április 21-én délután 5 órai kezdettel pedig müsoros vallásos délután volt, kiválóan szép sikerrel és nagy közönség jelenlétében. E vallásos délután előadást tartott Borsai Andor mérnök „Keresztény helyzetkép a XX. században" cimen. A kiváló, nagy tanulmányra való előadás nagy sikert ért el. Lakatos István, Scharl Imre, Dr. Holló Endre és Mestitz János művészi vonósnégyese nagy sikert ért el és sok tapsot nyert. Handler C. Leona pedig az amerikai életről és saját élményeiről tartott értékes előadást angol nyelven, melyet Erdő János s.-lelkész tolmácsolt. Végül G. Fogarassy Klára D. Sárossy Rózsi zongorakiséretével Brahms- és más dalokat énekelt, amelyeket a közönség szünni nem akaró tapsokkal hálált meg.

A D. F. E helyi tagozata tényleg szép munkával adta tanujelét céltudatos munkásságának, amiért hálásak vagyunk a Müller Géza mérnök afia elnöklete alatt müködő kitünő vezetőségnek.

Két adomány a gagyi egyházközségnél. A gagyi egyházközséget nagyon kedves és váratlan meglepetés érte. *Dr. Ferenczy Géza* tb. főgondnok 5000 (Ötezer) lej alapitványt tett néhai nagyszülői: *árkosi Ferenczy József* volt gagyi lelkész és neje *Koncz Ágnes* emlékére. Az egyházközség hálával fogadta a szép alapitványt és elhatározta, hogy a pénzt ingatlanba fekteti be, a vásárlandó földet pedig a keblitanácsosok közmunkával fogják megmunkálni, hogy annál jövedelmezőbb legyen. Itt tehát a nemes adomány valóban elérte igazi célját, mert az egyházközségben is hasonló elhatározást váltott ki. — *Alson H. Robinson* plainfieldi (Amerika) lelkész, gagyi tb. lelkész 1938-ban 4000 (Négyezer) lej adományt küldött a gagyi egyházközségnek. Az egyházközség hasznos célra forditotta az adományt és mindkét adományozóra szeretettel és hálával gondol. *(B. F.)*

Adomány népkönyvtárra. *Dr. Fazakas Miklós* egyházköri felügyelő gondnok, Fiatfalva szülöttje, a fiatfalvi unitárius egyházközség részére 1000 (Egyezer) lejt adományozott népkönyvtár beszerzése céljából. E nemes cselekedetre Gyallay Pap Domokos főszerkesztő afiának a sz.-kereszturi presbiteri konferencián tartott előadása inditotta adományozó felügyelőgondnok afiát s az a nemes cél vezette, hogy szülőfaluja népét, ifjuságát önmüvelésre szoktassa és nevelje. Az egyházközség a könyvtárat már megrendelte és a Minerva müintézet azt azonnal postára tette. Fenti nemes cselekedet szolgáljon buzditásul azoknak, akik szülőfalujoktól távol gondolnak az otthonra, a kicsiny székely házakra, melyekből elindultak, hogy életük legyen. Térjen vissza nehány pillanatra lelkük a mai idők falusi ifjuságára, akiket a jövő számára nevelünk. Fenti nemes adományért fogadja a felügyelő gondnok afia az egyházközség háláját és köszönetét s annak bejelentését, hogy a könyvtár „Dr. Fazakas Miklós népkönyvtár" nevet fogja viselni. *Ü. Gy.*

Nemes adomány. A medeséri egyházközségnek *Varga Margit* hajadon, Varga Géza leánya 600 (Hatszáz) leu értékben egy

nagyon szép, urvacsoravételkor használandó teritőt adományozott. A diszes teritőt sajátkezüleg állitotta elő s diszitette keze varrásával szép magyaros motivumokkal. E követésre méltó szép példát örömmel vesszük tudomásul s elismerésünket és köszönetünket nyilvánitjuk érette.

Teológiai tanárok legációban. A husvéti ünnepek alkalmával a légátusi örömöket és feladatokat három teológiai tanár is vállalta. Küldetésük, bár sajátosan elütő a megszokott keretektől, az evangéliumi „jóhirt" s az élet tátongó mélységei felett a tiszta lélek diadalát szolgálta. Nemcsak követeket küldtek, hanem személyesen is elvitték az élő szó melegét, bátoritó hitét s azt a szeretetet, mely a katedrák világán tul, állandó kapcsolatot keres a néppel s a népben az örök testvérrel. *Dr. Kiss Elek* egyh. főjegyző husvét első napján a bágyoni hiveket kereste fel, hol nagy tapasztalata és legjobb tudása alapján a megbolygatott egyházközségi belbékének helyreállitásán buzgólkodott. A délelőtti istentisztelet keretében ágendált majd hiveket látogatott meg s este egy népes ünnepélyen előadást tartott. *Dr. Fikker János* a marosujvári szórvány-egyházközségbe vitte el a diadalmas husvéti üzenetet. 32 unitárius lelket részeltetett urvacsorában. A jelenleg pásztor nélküli hivek lelki gondozásának kérdését uj és jobb lehetőségek felé segitette. Remélhető, hogy az átmeneti próbálkozás az állandó lelkészség megoldásához vezet. *Simén Dániel* szülőfalujába, Korondra ment legátusnak. A vér jussán prédikált. Négy drága uj életet keresztelt, legátumát, 1750 lejt a lupényi felekezeti iskola céljára forditotta. Az élet megy tovább s ujabb feladatokat sodor a felszinre. Pünkösdkor a teol. tanárok ismét legációba mennek, hogy a teológiai pályadijak összegét gyarapitsák.

Lelkészbeiktató ünnepély Abásfalván. Az abásfalvi egyházközség volt lelkésze: Nagy Sándor kocsordi lelkész lett s helyébe a hivek egyhangu bizalma Kiss Zoltán dicsőszentmártoni segédlelkészt hivta meg s főtisztelendő püspök ur ez egyhangu megnyilvánulás folytán Kiss Zoltán segédlelkészt ki is nevezte Abásfalvára rendes lelkésznek. Márc. 29-én érkezett meg az egyházközségbe az uj lelkész, akit a falu határán, népes küldöttség élén Nagy Gergely Mózes presbiter fogadott, a falu végén szolgatársa, Szabó László énekvezér-tanitó, a lelkészi lakáson pedig Kiss Jenő beszolgáló lelkész, aki átadta a lakás kulcsait is az uj lelkésznek s mint rokonnak és szomszédnak boldog és munkás életet kivánt az uj lakásban és állásban. A beiktató ünnepély márc. 31-én volt, melyet az abásfalvi hivek részére felejthetetlen élménnyé avatott főtisztelendő püspök urunk megjelenése, aki Dr. Elekes Domokos főgondnok és Ütő Lajos kereszturköri esperes kiséretében érkezett az ünnepélyre. Az egyházi méltóságokat az érkezés pillanatában Nagy Gergely Mózes üdvözölte, kifejezésre juttatva, hogy mennyire érzik a váratlan megtiszteltetés nagyságát ők, akik olyan régóta nem tisztelhettek a körükben unitárius püspököt. Uj lelkész beköszöntő beszédében az önzetlen egyházi szolgálatra kötelezte el magát s ehhez a hivek további bizalmát és tá-

mogatását kérte, mivel eredményes munka csak a lelkész és hivek közötti egységes és vállvetett munka alapján lehetséges. A beiktatást Bálint Ödön köri esperes végezte, lendületes beszédben vázolva a lelkészi munka örömeit és terheit, majd püspök ur áldása után a helyi egyházi közösségek üdvözlete és a dicsőszentmártoni Ifj. Egylet megható bucsuja következett és zárta be a felejthetetlen élményekben gazdag ünnepélyt. Általános örömmel hallgattuk a h.-szentmártoni ref. lelkész üzenetét, aki bár nem jöhetett el az ünnepélyre, testvéri üdvözletét tolmácsoltatta az uj lelkésznek. Ünnepség után népes közvacsora volt, a helyi Nőegylet rendezésében, ahol jóizüen fogyasztottuk a Nőegylet összetartó munkájának eredményeit az izletes ételekben s csak azt sajnáltuk, hogy főtisztelendő püspök ur, aki a kereszturi presbiteri konferenciáról jött, nagy elfoglaltsága miatt nem maradhatott tovább közöttünk, de azzal a biztos tudattal távozhatott magas kiséretével, hogy örökre beirták magukat az abásfalvi hivek szeretetébe. A szépen megrendezett ünnepélyért Kiss Jenő beszolgáló lelkészt illet minden elismerés. Uj lelkész testvérünknek sok sikert kivánunk uj munkamezején. *Jelenvolt.*

Templomi estély Ujszékelyen. 1940. márc. 27-én este Ujszékelyen a templomban igen bensőséges és meleg érzésekkel telt estély volt, mely alkalommal imádkozott Dr. Fikker János dékán, egyházi beszédet mondott Simén Dániel teol. tanár s üdvözletet mondott Menyhárt gondnok, amire válaszolt Dr. Kiss Elek egyh. főjegyző. Szép ének és megható szavalatok tették gazdaggá a müsort a hivek által teljesen megtöltött templomban. Éreztük mindannyian, hogy egy-egy ilyen találkozás alkalmával mennyire gazdagodik az emberi lélek. *Jelenvolt.*

Személyi hirek. Utóbbi időben több lelkész, vagy lelkész családja sulyos betegségen vagy mütéten esett át. Nevezetesen Gál Gyuláné torockószentgyörgyi lelkész neje és Székely Sándor csegezi lelkész, a Ref. Kórházban mütéten estek keresztül, Pálffy Károlyné abrudbányai lelkész neje szintén a Ref. Kórházban nyert ápolást, Benczédi Domokos torockói lelkész sulyos betegségen (tüdőgyulladás) esett át; Istennek hála, a fent emlitett betegek meggyógyultak.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület Orbán Balázs emlékére ápr. hó 19-én Kolozsvárt felolvasó ülést tartott. A felolvasást P. Szentmártoni Kálmán tb. igazgató, az Orbán Balázs irodalom kiváló müvelője tartotta. A felolvasást szokatlanul nagy közönség hallgatta és rendkivül ünnepelte a kiváló felolvasót.

Házasság. *Berei Ilona* és *Marossi József*, ravai unitárius tanitónő és tanitó 1940 III. 26-án Székelykereszturon házasságot kötöttek. Az ifju tanitói párt Ravába való megérkezésükkor a keblitanács szeretettel fogadta és ünnepelte. Fazakas Jenő lelkész és Kecskés Dénes gondnok meleg szavakkal üdvözölte az uj párt és Isten áldását kérte házasságukra. Az ifju házaspárnak, mint egyházunk tanitótestülete tagjainak, boldog, szerencsés és megelégedett életet kivánunk.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába március 20-tól április 20-ig *tagsági díjat fizettek:* Lőrinczy Géza Bucureşti 1938-ra, Ferenczy Mózes ifj. Olthéviz 1940-re, Nagy Sándor Olthéviz 1939-re, Özv. Vida Gézáné 1938—39-re, Petke Andrásné Ilyefalva, Bereczky Lajos Rava 1940-re, Osváth Árpád Székelykeresztúr 1938—1939-re, Özv. Szénássy Ferencné Dés 1940-re, Barra Sándor H.-Almás 1938 ra, Daniel Zsigmond Vadad, Kiss Endre, Kárpáti József Árkos 1940-re, Unitárius Nőszövetség Brassó 1939 re, Szén Zoltán Datk, Kovács Elek Csókfalva 1940-re, Kiss Sándor Csókfalva 1938 ra, Firtos Áron Kénos 1939 re, Ifj. Tóth János Nyárádszentlászló 1940-re. — *Előfizetői díjat fizettek:* Bucureşti előfizetők 442 lei, Fori Mihály Olthéviz 1939—1940 re, Özv. Imre Jánosné 1938—1939 re, Jancsó István 1939-re, Jancsó János, Tóth Jánosné 1939—1940-re, Unitárius Egyházközség 1939-re, Kádár István 1940-re, Asztalos József 1932-1939 re, Bartha Lászlóné Kőhalom 1938—1939 re, Jakobi Arnoldné 1933—1939-re, Máthé Sándor 1940 re, Egyed Miklós Cuciulata 1939—1940-re, Szakács József Olthéviz, Kisgyörgy Lajos Kálnok, Sigmond Berta Kökös, Kiss Tamás S.-Szentkirály, Székely György, Özv. Kiss Lajosné, Sükösd Benedekné, Gál Mózes 1940-re, Kiss Sándorné 1938—1939-re, Ifj. Kiss Áron 1939 re, Unitárius Egyházközség 1935 re, Csiszér Viktorné Szotyor 1940-re, Gyárfás Lászlóné 1938—1940 re, Benkő Gyuláné Ilyefalva 1939-re, Unitárius Egyházközség Dicsőszentmárton 1932—1940-re, D. F. Ifjusági Egylet 1938—1940-re, Czikra Mihály, Id. Pálffy István, Szabó Márton, Durugy János, Szabó Miklós 1940 re, Besenyi Mihály Medgyes 1940-re, Fülöp Mózes 1934—1939-re, Danka Pál, Barabás Domokos, Nagy Elek Kissolymos 1940-re, György András, György István, Id. György István, legifj. György Izsák P., György Izsák utász, Hegedüs Árpád, Hegedüs Mózes K., Hegedüs Mózes m., L. Hegedüs Sándor, Hegedüs Sándor Sz., Kedei Pál, Koncz József, Orbán János, Palatka Mózes, Palatka Zsigmond, Sánta Aladár, Kedei Mózes, Szél Pál Magyarzsákod 1940-re, Özv. Török Ákosné, Id. Major Vencel, Major Ákos, Major Domokos Csekefalva, Bán Ferenc, Szász Mózes, Deák Elek, Id. Vári Lázár, Derzsi Elek, Sall Ferenc, Marosi József, Séra Károly, Solymossy Istvánné Siménfalva 1940 re, Rácz Árpád, Keresztély Ferenc, Béla Ferenc, Simó József, Foris Gábor, Hadnagy Sándor, Nagy Lajos, Ifj. Elekes Dénes, Gotthárd János, Csiki Domokos, Ambrus Mihály, Pap Mátyás Székelyudvarhely 1940-re, Márton Ferenc Firtosváralja, Csép János, Csép Pál Bágyon, Bara János, Czuczi András, Gergely Mihály, Czuczi István, Györke István, Kozma János, Imre Márton, Mihacza István, Móricz Istók, Simándi Istók. Simon V. Ferenc, Simon Miklós, Szabó Ferenc, Szabó János, Szakács József, Szőcs Ferenc, Takács Albert, Veres József járó, Szakáts M. Mihály, Csipkés Árpád Torockószentgyörgy 1940-re, Fülöp Zoltán Vadad 1934—1940-re; Tamás József, Iszlai József, Nagy Béni, Sárosi Albert Szentgerice 1940-re; Bede Erzsébet Barót, Varga István, Égető Andrásné Köpec; To-

kos Imre, Lázár Izsák Bardóc 1940 re; Molnár Julia Mezőbánd 1940-re; Kádár László 1936—39 re; A tordátfalvi egyházközség kilenc presbitere 1940-re; Kenyeres Ferenc felső Homoródalmás 1940-re; Dánil Zsigmond Vadad 1935—39-re; Kiss Endre Árkos 1931—39-re; Gelei Sámuel, Domokos Áron, Weress Sándor Árkos 1940-re; Brassói előfizetők: Bálint Mihály 1939—40-re, Ambrus Lajosné, Baczoni Béláné, Balog Mihályné, Bálint Istvánné, Id. Bálint Jánosné, Bálint Lászlóné, Bekey Ervinné, Benedek Dénesné, Benedek Sándorné, Benovits Jenőné, Bert Sándorné, Biró Lajosné, Bittermann Emilné, Bobacu Aurélné, Bokor Józsefné, Bunika Jánosné, Czapf Jánosné, Czámpa Gusztávné, Czifra Zsigmondné, Csibi Lajosné, Csoma Győzőné, Csüdör Béláné, Darkó Jakabné, Darkó Jozsefné, Dávid Jenőné, Demeter Dénesné, Derzsi Béláné, Dimény Ferencné. Dobra Dénesné, Elek Györgyné. Elekes Lajosné, Farkas Istvánné, Fazakas Jánosné, Ferencz Béláné, Ferencz Istvánné, Fülöp Árpádné, Gál Vilmosné, Gergely Jánosné. (Folytatjuk).

Alapitói dijat fizettek: Gotthárd Ferenc Kőhalom 300 L; Fintáné Fóri Ilona Kézdivásárhely 300 L; Lőrinczy Dénes Torda 100 L; Benczédi Domokos Toroczkó 400 L; Szén Mihály Datk 200 L; Pálfi T. Ferenc Várfalva 100 L; Dézsi Dénes Aranyosrákos 200 L.

Cluj-Kolozsvár, 1940 ápr. 20. *Gálfi Lőrinc*, pénztárnok.

Szerkesztői üzenet. A nyugtázás helyszüke miatt megszakadt, több kézirat jövő számra maradt.

A bucureşti-i unitárius egyházközség hirei.

Anyakönyvi bejegyzések: Ajtay László és neje Barra Jolán kisfia *János* megkereszteltetett 1940 március 23 án, Câmpinan. Szőcs Dénes és neje Both Marcella kisfia *Dénes* megkereszteltetett 1940 áprilts 14-én, Bucureştiben. Jankó Kata eltemettetett 1940 április 6-án.

Aranykönyvi bejegyzések. *Urvacsorai alapra:* Nagy Antalné (nem unitárius) 200 L. *Urvacsora osztáshoz pohárkák részére tálcára:* Nagy Antalné 300 L, Benczédy Sámuel 120 L. *Egyházközség szükségleteire:* Gálfi Lőrinc 100 L, Dr. Kiss Elek 100 L, Vári Albert 100 L, Dr. Fikker János 100 L, Mátyus Gergely 100 L, Siménfalvi unitárius egyházközség 200 L, Gagyi unitárius egyházközség 60 L, Homoródalmási unitárius egyházközség 200 L-t.

Egyházi adót fizettek: 1939 re Dr. Vass Pál 200 L, 1939 és 1940-re Kovács Dénes 400 L, 1940-re Fekete Ferenc 150 L, Szőcs Dénes 120 L-t. Tekintettel arra, hogy egyházközségi adószedőnk jelenleg nincs, kérjük hiveinket, hogy az egyházi adót sziveskedjenek istentiszteletek alkalmával vagy a lelkészi hivatalban befizetni.

Unitárius Közlönyre előfizetési dijat fizettek, illetve adományokat adtak: Csiki Mihály 50 L, özv. Csomor Ferencné 30 L,

Dénes Ferenc 50 L, Benczédy Sámuel 60 L, Jilg Ferencné 200 L, özv. Farkas Gyuláné 40 L-t.

Esperesi vizsgálószéki látogatás volt egyházközségünkben április 20 és 21 napjain. Vizsgálószék tüzetesen átvizsgálta az egyházközség könyveit s közgyülés keretében tette fel a kanonikus kérdéseket. Elismerését fejezte ki a Vizsgálószék az egyházközség anyagi fejlődése felett, amennyiben a különböző alapokban az 1939 év folyamán 32,721.— L-jel több pénz jött be, mint megelőző évben és az egyházközségi tartozások terén pedig az adósság 1939-ben 24,000.— L-jel apadt. Illesse az egyházközség vezetősége részéről is elismerés azokat, akik segitségünkre jöttek s nehéz helyzetünkben támogattak.

Vizsgálószék alkalmával ez évben közebéd nem volt. Keblitanács ugy döntött, hogy ehelyett adományokat gyüjt az abrudbányai egyházközség templomépitése és saját Ház-alapja javára. Az abrudbányai egyházközség javára a következő megajánlások, illetve részben befizetések történtek: Benczédy Sámuel 50 L, Kiss Sándor 200 L, Pálffy Tamás 100 L és Lőrinczy Géza 150 L-t. Ház-alap javára: Benczédy Sámuel 100 L, Kiss Sándor 100 L, Jilg Ferenné 200 L, Pálffi Tamás 100 L, Darkó János 100 L és Salamon Sándor 200 L-t.

Külön gyüjtés volt közgyülés alkalmával Lukács József konfirmándus növendék részére, a Gidáli Béla afia által felajánlott ruha átalakittatására. Begyült 480.— L.

Hittan-órák háznál május hónapban a következő sorrendben lesznek: 2-án d. u. 3—4 órakor Rácz György, Salamon Éva és Judit; 6 án Csiki Tibor és Ibolyka, Balogh Béla; 8-án Lengyel Ágnes és Erna, Mátyás Vera, este Kovács Endre és Sándor; 10-én Pál Ottó; 14-én Filep Ibolyka; 15-én Salamon Éva és Judit; 16-án d. u. 3—4 órakor Rácz György; 20-án Csiki Tibor és Ibolyka, Balogh Béla; 22-én Lengyel Agnes és Erna, Mátyás Vera, este Kovács Endre és Sándor; 24 én Pál Ottó; 28-án Filep Ibolyka; 29-én Salamon Éva és Judit; 30-án d. u. 3—4 órakor Rácz György. Hittan-órák, ha másképpen jelezve nincsenek, d. u. 5 és 7 óra közt vannak. Lelkészi Hivatalban a hittan-órák a szokott időben lesznek.

Hittan-vizsgánk junius hó 2-án d. e. $^1/_2$12 órai kezdettel, istentisztelet után lesz. Jó előre felhivjuk iskolás növendékeink és a szülők figyelmét a hittan vizsgára. A vizsgán minden iskolás növendék megjelenése a legszigorubban kötelező.

Nők Szövetségünk összejövetelei májusban 9 én és 23-án lesznek.

Ifjusági Körünk legközelebbi gyülése május 26-án lesz, istentisztelet után. Az Ifjusági Kör április 21-én d. u. tartott gyülésén előadást tartott Rostás Dénes „A falusi ifjuság időszerü kérdései" cimen. Az értékes előadást az ifjuságon kivül nagyszámu érdeklődő egyházközségi tag hallgatta végig, s kapcsolódott bele az előadást követő eszmecserébe.

Püspöki látogatást helyezett kilátásba május hó folyamára a Főtisztelendő püspök ur. Az egyházközség tagjai nagy várakozással néznek ezen esemény elé. A látogatás pontos idejét szószéki hirdetés és a napi lapok utján fogjuk hiveink tudomására hozni.

Konfirmációi istentiszteletünk május hó 5-én lesz.

Keblitanácsi gyülést tartunk május 19-én, d. e. istentisztelet után, $^1/_2$12 órai kezdettel a ref. elemi isk. IV. o. tantermében. Tárgysorozat: 1. Gyülés megnyitása, jegyzőkönyv hitelesitők kijelölése. 2. Mult keblitanácsi gyülés jegyzőkönyve felolvasása. 3. Esperesi Vizsgálószék jegyzőkönyve ismertetése. 4. Előterjesztések. 5. Inditványok, melyek legalább 24 órával a gyülés előtt irásban beadandók a Lelkészi Hivatalban.

Pünkösdkor, május 12-én, urvacsora osztással egybekötött istentiszteletünk lesz. Aznap délután lelkész Buştenibe utazik ünnepi istentisztelet tartásra. Ploeştin 13-án, ünnep másodnapján, délután félötkor lesz az ünnepi istentisztelet.

Istentiszteleteink minden vasárnap d. e. pontosan $^1/_2$11 órai kezdettel vannak, a ref. elemi isk. IV. o. tantermében, Str. Sf. Voevozi 50.

Minden megkeresés és az egyházközségünk fenntartására szánt adomány a következő cimre küldendő: Oficiul Parohial Unitarian. Bucureşti 2. Str. Basarabia 47. II. Telefonszámunk: 5-45-79.

Tartalom: *Kozma Andor:* Pünkösti rózsa. (Vers). 93 old. *Presbiter:* A pünkösti lélek. 94 old. *Dr. K. E.:* Keblitanácsosi értekezletek. (Képpel). 95 o'd. *B. P.:* Orbán Balázs. 99 old. *Hory Béla:* Apróságok Orbán Balázsról. 101 old. *Fekete Lajos:* Dal a szenvedések börtönéből. (Vers). 102 old. *Ujváry László:* Budapesti levél. 103 old. *Dr. Fikker János:* Az E. K. Tanács hirei. 104 old. Irodalom és művészet. 107 old. *Kriza Vadrózsáiból:* A pünkösti rózsa. (Vers). 108 old. Egyházi és iskolai mozgalmak 109 old. A bucureşti-i unitárius egyházközség hirei. 114 old.

Az „Unitárius Közlöny" megjelenik havonta.

Tipografia „Pallas" könyvnyomda Cluj, Strada Vlăhuţa 3.

A lap elfogadása előfizetésre kötelez.

—1878. Unitarian School
Berkley. California.